

УДК 342; 347

Марія Погребняк,*аспірант кафедри адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ,
помічник судді Апеляційного суду м. Києва*

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ ТА СУТІ ПРАВОВІДНОСИН ПРЕДСТАВНИЦТВА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: КОМПАРАТИВІСТСЬКИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено дослідженню інституту представництва в адміністративному процесі. Приділяється увага юридичній конструкції адміністративних процесуальних правовідносин представництва. Робляться висновки про особливості змісту кожного виду представницьких правовідносин в адміністративному судочинстві. Акцентовується увага на необхідності розвитку в законодавстві більш ретельного й розгорнутого інституту представництва, який відповідав би вимогам Європейського Союзу, усуненні конфліктів інтересів у владно-службових повноваженнях у процесуальних відносинах, а також забезпеченні реалізації прав законних представників.

Ключові слова: представництво, процесуальне представництво, суб'єкти адміністративного судочинства, адміністративний процес.

Постановка проблеми. Інститут правовідносин посідає центральне місце в системі права будь-якої галузі права. Правовідносини, що виникають у порядку адміністративного судочинства, не є винятком, адже такі їх елементи, як права й обов'язки, мають можливість реалізуватися через відповідну процедуру розгляду справи, реалізацію стадійності процесу тощо. Проте представницькі правовідносини у сфері адміністративного судочинства характеризуються численними прогалинами й колізіями як у законодавчому ключі, так і в доктринальному значенні. На наше переконання, це пов'язано з тим, що наявна дихотомія стосується насамперед методологічних проблем самої юридичної конструкції правовідносин представництва в адміністративному суді, яка наявна в силу невідмежування відносин представництва від владних, процесуальних та матеріальних правовідносин тощо. До того ж наявна проблема опосередковується потребою в сприйнятті їх суті через євроінтеграційний аспект.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядаючи розвиток доктрини правовідносин, що склалась у теорії права або в адміністративному процесі, важливо вказати на те, що концепція правовідносин має сьогодні досить стабільний характер у межах їх структури й елементів. Серед учених, які досліджували інститут правовідносин, у теорії права можна назвати С.С.Алексєєва [2, с. 246, 248–250, 250–255], В.М. Протоцова [14], Ю.К. Толстого [14], Р.О Халфіну [15]; у цивільному та адміністративному

праві (матеріальному праві) – О.І. Харитонову [19], А.І. Дрішлюка, Є.О. Харитонова [18]; в адміністративному судочинстві (процесуальному праві) – В.М. Бевзенка [4; 5], Д.А.Козачук[8], Л.Ю.Галайдук[6, с. 127–137] та деяких інших [22]. Проте адміністративні правовідносини представництва в адміністративному судочинстві, а саме в порівняльно-правовому зрізі, не вивчалися. Це й спонукає до постановки завдань та їх вирішення в доктринальному сенсі.

Відтак **метою статті** є з'ясування юридичної конструкції правовідносин представництва в адміністративному судочинстві в компаративістському аспекті та виявлення їх методологічних проблем. Вирішення цих питань дасть можливість удосконалити розуміння й обсяг суті представницьких правовідносин в адміністративному судочинстві з урахуванням євроінтеграційних вимог, що повинне не лише позитивно позначитись на цьому типі правовідносин, а й розширити зміст елементів цих правовідносин (прав та обов'язків, об'єкта і суб'єкта), а отже, матиме суттєве практичне значення.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомим є факт, що наука на сьогодні перебуває на етапі серйозних трансформацій. Адже розширюється та відкривається проблематика раніше заідеологізованих тем, вводиться в науковий обіг можливість використання переоосмисленої тематики з урахуванням новітніх методологічних надбань [3, с. 5]. В інсти-

туті правовідносин такі трансформаційні процеси також наявні, а тому не можуть не позначитись на потребі в їх переосмисленні у зв'язку з ключовими чинниками, зокрема забезпеченням імплементації європейських стандартів.

Так, у положеннях Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» визначено: «У межах прийняття Європейської програми розвитку державна політика України щодо адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроекування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу під час нормопроекування, <...> створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормопроектного, <...> забезпечення процесу адаптації законодавства України» [15].

Зрозуміло, що цей закон застосовний під час адаптації інституту правової допомоги, інституту адвокатури, а також адаптації інституту процесуального представництва в адміністративному судочинстві. На адаптаційний процес вказує також низка процесуальних норм, які наведені в Кодексі адміністративного судочинства України (далі – КАС України), адже вони визначають, що під час здійснення адміністративного судочинства необхідно застосовувати ті міжнародні угоди, які ратифіковані й діють на території України. Наприклад, у ч. 2 ст. 3 КАС України визначено, що якщо міжнародним договором, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, передбачено інші правила, ніж встановлені цим кодексом, то застосовуються правила міжнародного договору; а вже ч. 2 ст. 6 КАС України надається можливість застосування принципу верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини тощо.

Отже, саме ці обставини вказують на необхідність під час здійснення адміністративного судочинства враховувати та застосовувати міжнародні документи, рішення суду, зокрема, у частині представницьких правовідносин в адміністративному процесі.

Наприклад, у рішенні Європейського суду з прав людини в справі «Čeferin v. Slovenia» від 16 січня 2018 р. звернено увагу на те, що реалізація адвокатом як представником своїх процесуальних прав та виконання обов'язків у судовому процесі зумовлюється певними межами щодо висловлення критики щодо суду. Цікавим є й те, що в цьому рішенні суд додатково звертає увагу на критерії

тієї чи іншої критики, їх допустиму межу та особливості [9], чим фактично вказує на додатковий зміст правовідносин представництва. Також наведені обставини свідчать про особливості застосування інтеграційних норм в адміністративному судочинстві під час реалізації представницьких функцій адвокатом у судовому процесі.

Досліджуючи інтеграційні можливості застосування права Європейського Союзу, А.М. Кучук справедливо звертає увагу на дію принципу правового поліцентризму. Адже, на думку дослідника, у сучасному суспільстві інтеграція має здійснюватися саме на правових засадах; це зумовлює виникнення та розвиток міжнародно-правових норм, необхідність адаптації, уніфікації й гармонізації не лише та навіть не стільки законодавства, скільки права, що може мати негативні наслідки для населення відповідних держав [10, с. 20].

Для більш детального аналізу суті представницьких правовідносин в адміністративному судочинстві варто провести розгорнутий аналіз інституту представництва, його стану та віднайти додаткові умови, що потребують урахування в його характеристиці в доктрині адміністративного права.

Так, відповідно до ст. 55 КАС України сторона, третя особа в адміністративній справі, а також особа, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, може брати участь у судовому процесі особисто (самопредставництво) та/або через представника. Відповідно, процесуальний статус сторони або третьої особи визначатиме також специфіку правовідносин представництва, яке варто детально проаналізувати.

У юридичній енциклопедії зазначається, що правові відносини – це насамперед суспільні відносини, які регулюються *правом*. Вони можуть бути односторонніми та двосторонніми; виникають на підставі таких юридичних фактів, як договір, адміністративний акт, правопорушення, та регулюються законами й іншими нормативно-правовими актами [21, с. 44–45].

Р.О. Халфіна зазначає, що правовідносини – це саме та форма, у якій абстрактна норма права набуває свого реального буття, утілюючись у реальних, конкретних суспільних відносинах. Таким чином, інститут правовідносин виражає особливий вид зв'язку права з регульованими ним суспільними відносинами, де діалектично поєднуються абстрактність норми з конкретними відносинами, що виникли [17, с. 6]. При цьому така форма реальних суспільних відносин розглядається не як зовнішня оболонка, а як *структура, модель поведінки*, що пронизує

виникле суспільне відношення [17, с. 7]. Безперечно, оскільки таку модель поведінки, її формуляр закріплює зміст правовідношення (права й обов'язки, закладені в дефініції норми права).

Отже, фактично правові відносини – це специфічні суспільні відносини, що виникають на основі норм права, учасники яких є носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків [7, с. 271], а правовідношення – реалізація правової норми [17, с. 51].

В адміністративному процесуальному праві деякі дослідники цілком виправдано акцентують увагу на тому, що адміністративно-процесуальні правовідносини складаються із суб'єкта, об'єкта та змісту; являють собою такі процесуальні відносини, що виникають під час здійснення адміністративного судочинства між судом, сторонами та іншими особами, які сприяють здійсненню судочинства; спрямовані на захист права на реалізацію прав та інтересів (спір про право), поновлення таких прав (спір про права) невіддільних суб'єктів від порушень (невизнання, обмеження) рішеннями (діями, бездіяльністю) суб'єкта владних повноважень, а також охорону порядку реалізації повноважень (законності прийняття рішень) владними суб'єктами у сфері публічно-правових відносин [6, с. 135].

У доктрині адміністративного процесуального права також зазначається, що процесуальні правовідносини забезпечують реалізацію розпоряджень матеріальних правових норм, тобто складаються з приводу вирішення індивідуально-конкретних справ. Крім того, правовідносини в судовому адміністративному процесі виникають під час порушення вимог адміністративно-правової норми та невиконання адміністративного обов'язку на основі зіткнення суперечливих інтересів суб'єктів матеріальних і процедурних правовідносин. Вони виникають на підставі публічно-правової конфліктної ситуації, тобто спрямовані на вирішення спору та захист прав та інтересів суб'єктів у сфері публічно-правових відносин [6, с. 133].

Отже, з огляду на традиційну тріаду елементів адміністративних правовідносин доцільно зауважити, що правовідносини адміністративного судочинства характеризуються певними елементами, що зумовлюють їх вид та особливості (наприклад, правовідносини між адміністративним судом і позивачем, відповідачем та його представником, судом та третіми особами тощо) [22, с. 103]. Однак, не вступаючи в дискусію щодо особливостей виниклих прав та обов'язків (повноважень), важливо відповісти не стільки на питання про те, між ким виникають пред-

ставницькі правовідносини в адміністративному судочинстві, скільки про те, яка їх юридична конструкція, який зміст елементів правовідносин, а також чим зумовлюється традиційне розуміння підходу до правовідносин «суд – позивач», «суд – відповідач», «суд – представник – позивач, відповідач, третя особа» тощо.

Із цього важливою постає та обставина, варта уваги, що правова природа будь-яких представницьких правовідносин завжди генетично постає з матеріальних правовідносин (прав та обов'язків, які склались між сторонами – «представником» та «особою, яку представляють» (майбутньою стороною в справі) – *М. П.*). Так, у доктрині цивільного права відмічається унікальна структура побудови правових зв'язків між його учасниками. Зокрема, виділяють внутрішню та зовнішню гілки правовідносин. Внутрішня – це насамперед зв'язки між представником і представленим, що засновані на довірі (загальній чи професійній), а зовнішня – між представником та третьою особою [20, с. 407].

Відповідно до ст. 57 КАС України представником у суді може бути адвокат або законний представник. А в справах незначної складності та в інших випадках, визначених цим же кодексом, представником може бути фізична особа, яка, відповідно до ч. 2 ст. 43 КАС України, має адміністративну процесуальну дієздатність. Натомість органи або інші особи, яким законом надано право звертатись до суду в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб або осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена, можуть представляти в суді їх посадові особи, крім випадків, коли такі органи та особи є стороною чи третьою особою в справі.

Отже, процесуальні представники в адміністративному процесі характеризуються низкою особливих ознак, які виділяють їх процесуальний статус, правосуб'єктність тощо. Однак за будовою самих правовідносин представництва вони також засновані на внутрішній і зовнішній юридичній конструкції. Проте центральним суб'єктом, без якого не можуть реалізуватись представницькі правовідносини загалом, є суд. Адже аксіоматичним є положення про те, що поза судом не можуть виникати будь-які процесуальні правовідносини, у тому числі й представницькі. Інакше вони матимуть матеріальний (цивільний, адміністративний) характер, проте жодним чином не будуть характеризуватись як відносини процесуального представництва з огляду на дію для службових повноважень.

Водночас законодавець зазначає, що одна й та ж особа може бути одночасно представником або декількох позивачів, або декількох відповідачів, або декількох третіх осіб на одній стороні за умови відсутності конфлікту інтересів між ними (ч. 3 ст. 57 КАС України). Застосовна також норма ч. 2 ст. 58 КАС України, у якій проголошено, що особа не може бути представником, якщо вона в цій справі представляє або представляла іншу особу, інтереси якої в цій справі суперечать інтересам її довірителя. Однак питання «конфлікту» та питання «суперечності інтересам» законодавцем не визначається, а розмежування не проведено.

Варто зауважити, що стосовно множинності здійснення представницьких відносин законодавець акцентує увагу лише на можливості мати одного представника іншими особами на одній стороні (або декількох представників), проте їх кількість (кількість представників, яких може мати в множинності відносин та чи інша сторона (адвокатів, законних представників тощо)) не визначається. Наводячи процесуальну аналогію з кримінального судочинства, зауважимо, що такий «запобіжник» у Кримінальному процесуальному кодексі України визначається (закріплюється).

Тому з огляду на складність правовідносин представництва, їх дуальну природу, значний комплекс прав та обов'язків, що виникають між представниками й сторонами, судом, ми можемо вказати щонайменше на неповноту такої норми в частині того, що в ній закладено «рефлекс», який може призвести до будь-яких ускладнень розгляду справ у порядку адміністративного судочинства, а також обмежити права представників, тобто фактично блокувати процес за допомогою інституту представництва в силу зловживань процесуальними правами на представництво.

З огляду на це доцільно звернути увагу також на думку, наведену В.М. Бевзенком, згідно з якою зміст правового статусу суб'єкта владних повноважень в адміністративному процесі відповідає традиційній структурі правового статусу будь-якого суб'єкта правовідносин. Однак статус суб'єкта владних повноважень у зв'язку з його вступом в адміністративний процес набуває різних форм: статус сторін, статус третіх осіб, статус органів, уповноважених у суді захищати права, свободи й інтереси інших осіб [4, с. 17]. Проте саме на рівні суб'єктивного складу, його адміністративного процесуального статусу, як і повноважень, виникає проблема відмежування представницьких правовідносин від службово-допоміжних або будь-яких інших,

пов'язаних із проходженням служби, а також процесуальних. Адже від цього очевидно залежатимуть питання можливості покладення на представника адміністративної процесуальної відповідальності за зловживання правами, питання виконання процесуальних прав та обов'язків, питання забезпечення виконання представницьких функцій, як і захисту й охорони інтересів представленої, або загалом сприяння забезпеченню ефективності здійснення адміністративного судочинства.

Також заслуговує на увагу позиція В.М. Бевзенка в тому, що під час визначення учасника адміністративного процесу необхідно виходити з того, хто саме є ініціатором, «джерелом» вчинення дій, бездіяльності або рішення. При цьому вчений акцентує увагу на тому, що таким ініціатором може бути не будь-яка посадова чи службова особа, а лише та, яка уповноважена на владне волевиявлення. Тобто учасником адміністративного процесу як суб'єкт владних повноважень є той, хто має передбачене законом право вступати в публічні правовідносини від свого імені, виконуючи владні повноваження [4, с. 17]. Це й стосується інституту процесуального представництва.

Водночас для більш широкого розуміння змісту правовідносин представництва в адміністративному процесі варто приділити увагу іншому аспекту взаємодії деяких спеціальних законів із нормами, що регулюють процесуальний інститут представництва, а також вказати на деякі проблеми.

Зокрема, особливим аспектом з'ясування правовідносин представництва є участь в адміністративному судочинстві Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі – УВРПЛ) та прокурора. При цьому йдеться насамперед про низку недоврегульованих процесуальним законом питань повноважень вступу в справу УВРПЛ та прокурора, конкуренції їх участі, дублювання повноважень тощо.

Із цього приводу важливо звернути увагу на думку процесуалістів з інших галузей права. Так, цивільний процесуаліст Я.Я. Мельник, досліджуючи інститут УВРПЛ, слушно звернув увагу на наявну проблему в цивільному судочинстві. Дослідник акцентує увагу на деяких застереженнях щодо участі цього суб'єкта в судочинстві, а саме на незабезпеченні в процесуальний спосіб «процесуальної безпеки». На його думку, УВРПЛ є суб'єктом процесуальної безпеки, оскільки реалізовує правову політику інтересів держави щодо забезпечення охорони й захисту прав людини в цивільному судочинстві у зв'язку зі сприянням і забезпеченням

функцій судовою владою, дотриманням верховенства права. Учений доводить колізію між УВРПЛ та прокурором як представниками за статусом і стверджує про їх реальний конфлікт інтересів [11, с. 44]. В адміністративному судочинстві такий конфлікт інтересів дублюється автоматично, позначається негативно на адміністративній процесуальній формі як чіткому порядку з розгляду й вирішення судом адміністративних справ.

Також, на нашу думку, важливо дати відповідь на питання про те, чи припиняються службові повноваження тих органів, які покликані захищати права, свободи й інтереси осіб в адміністративному судочинстві, у зв'язку з набуттям адміністративного процесуального статусу суб'єкта адміністративного процесу. Чи вони, навпаки, доповнюються процесуальними правами та обов'язками, власне процесуальним статусом?

Наприклад, законне представництво, що стосується участі в адміністративному процесі *батьків, усиновлювачів, опікунів чи інших осіб, визначених законом* (у порядку ст. 56 КАС України), має іншу правову природу, а відтак дещо іншого характеру елементи правовідносин представництва в адміністративному процесі. Адже їх правова природа постає при цьому із Сімейного кодексу України та низки інших спеціальних нормативно-правових актів, які регулюють сферу опіки й піклування. Отже, не тільки їх статус, а й права та обов'язки будуть доповнюватись і впливати на зміст процесуальних відносин.

Зокрема, до особистих немайнових прав батьків (матері та/або батька) як сімейним законодавством, так і вченими та практиками віднесено право батьків звертатися до суду, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій за захистом прав та інтересів дитини, а також непрацездатних сина, доньки як їх законних представників без спеціальних на те повноважень. Батьки мають право також звертатися за захистом прав та інтересів тоді, коли відповідно до закону вони самі мають право звертатися за таким захистом. Неповнолітні батьки, яким виповнилося 14 років, мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини [1, с. 148–149].

При цьому варто звернути увагу на те, що щодо батьків, усиновлювачів, опікунів чи інших осіб, визначених законом, як групи законних представників надані сімейним законодавством статусні права й обов'язки батьків, опікуна чи піклувальника не припиняють діяти також під час здійснення цивільного судочинства. Ідеться про ті права та обов'язки, які мають особистий немайновий характер, тобто є невід'ємними від особи-

носія та продовжують діяти в адміністративному судочинстві, доповнюючи зміст представницьких правовідносин. Однак це відбувається не завжди, винятком можуть бути ситуації, коли батьки позбавлені батьківських прав або припинене опікунство над дитиною.

Інший момент особливостей адміністративних процесуальних правовідносин торкається контексту участі представника в адміністративному процесі задля реалізації медіаційної функції. При цьому реалізація представницьких правовідносин набуває по-своєму унікального змісту й обсягу, меж. Звісно, на сьогодні альтернативні способи врегулювання спорів дедалі частіше затребувані в механізмі правового регулювання, також вони прийнятні в адміністративному судочинстві.

У доктрині адміністративного судочинства зазначається, що медіація (посередництво) – це метод урегулювання конфлікту між сторонами на основі переговорів за участю нейтральної особи (посередника) з метою укладення обов'язкової для сторін угоди зі спірного питання; третя особа не має права ухвалювати рішення [13, с. 362].

Аналізуючи інститут представництва, що закріплений у КАС України, нормативно-правові регулятори щодо участі представників у медіаційних формах (процедурах), можемо зауважити, що відсутність спеціального закону позначається також на відсутності відповідної судової процедури та призводить до нівелювання виконання євроінтеграційної програми адаптації законодавства до вимог Європейського Союзу в частині забезпечення права на справедливий суд і на ефективний захист.

Отже, в адміністративному судочинстві відносини представництва мають подвійну юридичну конструкцію, оскільки конструюються з приводу одного об'єкта, проте між різними суб'єктами (за множинності учасників), які опосередковуються специфічним та однорідним комплексом прав та обов'язків або ж наявністю повноважень (наприклад, «позивач, відповідач (або такі за множинністю) – суд – представник», «представник (або такі за множинністю) – суд»). У такому разі представник як самостійна процесуальна особа повинен наділятися відповідним процесуальним статусом.

Висновки

Таким чином, правовідносини представництва в адміністративному процесі мають багатогранну правову природу та юридичну конструкцію. Вона пов'язана з матеріальним публічним або приватним

правом, зокрема, залежно від того, який суб'єкт права покликаний (уповноважений) представляти інтереси свого довірителя/представленого. Юридична конструкція адміністративних процесуальних правовідносин представництва має подвійну конструкцію, причому та їх частина, що пов'язана з матеріальним правом (у відношенні «представник – особа, яку представляють»), доповнює процесуальний статус представника. Адже немайнові права в цьому сенсі не припиняються, а тривають, впливаючи на зміст повноважень представника в адміністративному судочинстві.

Натомість у правовому регулюванні інституту представництва в адміністративному процесі спостерігається недосконалість адміністративної процесуальної форми, яка пояснюється такими прогалинами законодавства: щодо процедури залучення; щодо кількості можливих представників і їх службового статусу; щодо забезпечення права на безпеку в процесуальному й матеріальному сенсі, адже не розроблено законодавчі процесуальні запобіжники для усунення ризиків і загроз охороні матеріальних та процесуальних прав представником свого довірителя/представленого, тощо. Це й призводить до потреби у відповідних законодавчих змінах у частині вдосконалення інституту представництва в адміністративному процесі.

Список використаних джерел:

1. Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право: науково-практичний посібник / О.В. Гетманцев, Я.Я. Мельник та ін.; за заг. ред. М.М. Ясинка. К.: Алерта, 2015. 450 с.
2. Алексеев С.С. Собрание сочинений: в 10 т. М.: Статут, 2010. Т. 3: Проблемы теории права: курс лекций. 781 с.
3. Антологія правничої думки в Галичині (1889–1900): в 2 т. / укл.: А.С. Токарська, О.В. Грищук, М.М. Цимбалюк; за заг. ред. М.М. Цимбалюка. Львів, 2013. Т. 1. 408 с.
4. Бевзенко В.М. Суб'єкти владних повноважень у адміністративному процесі України. Журнал східноєвропейського права. 2013. № 1. С. 12–18.
5. Бевзенко В.М. Суб'єкти владних повноважень в адміністративному судочинстві України: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2010. 463 с.
6. Галайджок Л.Ю., Нікулін М.В. Щодо характеристики адміністративно-процесуальних правовідносин. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2015. Вип. 232. С. 127–137.
7. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права: підручник. К.: Кондор, 2006. 477 с.
8. Козачук Д.А. Адміністративно-процесуальні правовідносини: проблема визначення поняття та структурних елементів. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2014. № 2. С. 109–124.
9. Колишний В.В. ЕСПЧ разрешил адвокатам критиковать участников процесса в пределах разумного. Закон і бізнес. URL: http://zib.com.ua/ru/131552-espch_razreshil_advokatom_kritikovat_uchastnikov_processa_html.
10. Кучук А.М. Феномен правового поліцентризму: загальнотеоретичний і методологічний аспекти: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01; Івано-Франківський університет права ім. Д. Галицького. Івано-Франківськ, 2017. 36 с.
11. Мельник Я.Я. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини як особливий суб'єкт режиму цивільної процесуальної безпеки. Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2015. № 1(17). С. 41–45.
12. Сонюк О.В. Особливості участі невіддільних суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства. Часопис Київського університету права. 2013. № 1. С. 149–153.
13. Правова доктрина України: у 5 т. / Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, М.П. Кучерявенко та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Х.: Право, 2013. Т. 2: Публічно-правова доктрина України. 864 с.
14. Протасов В.Н. Правоотношение как система. М.: Юридическая литература, 1991. 142 с.
15. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
16. Толстой Ю.К. К теории правоотношения. Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1959. 88 с.
17. Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении. М.: Юридическая литература, 1974. 340 с.
18. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Дришлюк А.І. Договірне представництво в цивільному праві України: навч. посібник. К.: Істина, 2007. 176 с.
19. Харитонova О.І. Адміністративно-правові відносини (проблеми теорії): монографія. О.: Юридична література, 2004. 328 с.
20. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. Ю.Л. Бошицького та Р.Б. Шишки. К.: Ліра-К, 2014. 760 с.
21. Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю.С. Шемшученка. К.: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2003. Т. 5: П – С. 736 с.
22. Ярмак Є.С. Сутність та структура адміністративно-процесуальних правовідносин. Український часопис міжнародного права. 2012. № 3. С. 99–103. URL: <http://jusintergentes.com.ua/archives/2012/3/23.pdf>.

Статья посвящена исследованию института представительства в административном процессе. Уделяется внимание юридической конструкции административных процессуальных правоотношений представительства. Делаются выводы об особенностях содержания каждого вида представительных правоотношений в административном судопроизводстве. Акцентируется внимание на необходимости развития в законодательстве более тщательного и развернутого института представительства, который отвечал бы требованиям Европейского Союза, устранения конфликтов интересов во властно-служебных полномочиях в процессуальных отношениях, а также обеспечения реализации прав законных представителей.

Ключевые слова: представительство, процессуальное представительство, субъекты административного судопроизводства, административный процесс.

The article is devoted to the research of the institute of representation in the administrative process. The legal structure of administrative procedural legal relations of representation in administrative legal proceedings is revealed. Conclusions are made about the peculiarity of the content of each type of representative legal relations in administrative proceedings. The emphasis is placed on the need for a more detailed legislative consolidation of the Institute of representation, taking into account the requirements for eliminating the conflict of interests in the authorities and procedural as well as ensuring the realization of the rights of legal representatives.

Key words: representation, procedural representation, subjects of administrative legal proceedings, administrative process.

